

Flăcări potolite

George Coșbuc

E cald. De drum îndelungat
Picioarele de-abia îl mal țin,
Și-i cale până-n sat!
El e flămând și e-nsetat
Și-i slab, că e bătrân.

Tot dă către fântână zor.
Sub tei, la margine de drum,
S-oprise pe răzor,
Aici la loc răcoritor
Sfârșit stătea acum.

Pe-același drum de soare plin,
Să se ridice, și-a crezut
Că moare-n câmp aici,
Ca prins de friguri șovăi
Și-n urma a căzut.

Nevasta i-a murit; Și-apoi
I-a ars și casa; i-a trăsnit
Deodată patru boi.
Trăia la praguri, și-n nevoi
Că-n urmă-a înnebunit."

- „Nebun, din ce?” - „Cuvântul meu
Și-al altora, e zvon prin sat;
Dar știe Dumnezeu!
Din multe toate, - zic și eu,
Dar, urma, din băiat."

- „Era mișel?” - „Ba nu, deloc;
Dar singur el a tot zorit
Să-și bage capu-n foc:
S-omoare p-un flăcău la joc.
Și-i dus de-atunci, fugit."

- „E dus de-atunci... Dar ce-au avut?”
- „O fată... vezi, că n-are rost
Să spun de la-nceput.
Nimicun... ei! și ce-a făcut
Destul de rău a fost.

De frica ocnei s-a răznit,

Și-i dus de-atunci. Mai știu și eu!
Așa i-a fost menit.
Dar bun băiat! De-o fi murit,
Să-l ierte Dumnezeu.”

Și-au dat binețe și-au tăcut.
Străinul parcă se gătea
Să plece,și-ar fi vrut
Să fugă dac-ar fi putut –
Și sta și se gândea.

Într-un târziu el a-ntrebat,
Privind așa pe deal, răzleț:
– „Departa-i până-n sat?
Să nu vă fie cu bănat:
Întreb, că sunt drumeț.”

– „Când ești voinic, ți-e dealul întins
Ca șesul ici... dar pentru noi
E drum cu dinadins.”
Și-au stat tăcuți, că i-a cuprins
O jale pe-amândoi.

Și iarăși a-nceput cuvânt
Străinul, tremurat și rar,
Uitându-se în pământ:
– „Am mai umblat pe-aci... dar sânt
Amar de ani, amar!

Știam și oameni...” El și-a dus
Pe tâmpile mâna-ngândurat:
– „Sedea pe vale-n sus
Ion al Anei... cică rus
Din moși; l-or fi-ngropat?”

– „Ion al Anei... L-ai știut
E mort de-un veac! Și bun creștin,
Tot cinste ne-a făcut.
Dar multe, Doamne, l-au bătut
I-a fost paharul plin.”

– „Era bogat?” – „Era. și-a fost
Cuminte om; dar nu știu cum,
Așa i-a mers de prost.
E rău, când anul întreg ți-e post,
Și masa când ți-e în drum.

Străinul parcă n-auzea

Cuvintele; pe gânduri dus,
Sta piatră și tăcea.
Deodată, parcă fără vrea,
Ridică ochii-n sus.

- „Nepoată ți-e?” Și-a arătat
Spre fată. - „Cresc copii și eu.
E mă-sa colo-n sat,
Dar e rămasă de bărbat
Și-i tânără, și-i greu!

Sunt văduv de vreo zece ani,
Iar fata mea - mai bine-mi dau
Averea la golani!
Când faci copii, îți faci dușmani,
C-atâta minte au!”

E gata moșul de plecat,
Și spre străin întors apoi:
- „Ți-e drumul îndelungat,
Și-i noapte. De n-ai gazdă-n sat,
Să vii să dormi la noi...”

- „Că n-am... dar uite, nu e vânt
Și-i cald. Sub cap o mână pui,
Dorm colea, pe pământ.
Îți mulțumesc!” - „Păi, Domnul sfânt
Te poarte-n paza Lui!”

El trist privind în urma lor
Cum se duceau spre sat grăbiți,
Rămase gânditor
Și frânt ca oamenii când mor,
Cu ochi încremeniți.

Când i-a pierdut din ochi, voi
Să se ridice, și-a crezut
Că moare-n câmp aici,
Ca prins de friguri șovăi
Și-n urma a căzut.

Târziu de tot s-a ridicat,
Și ochii-i se făcură grei
Ca celui îmbătat -
Și spre fântână s-a plecat
Privind în fundul ei.

Apoi el scoase tremurând

Din traista-i un cuțit de-oțel,
Și, dus așa de-un gând,
Strângea cuțitu-n pumn, cătând
Cu-atâta drag la el!

Mult timp în mână l-a învârtit.
De patruzeci de ani purta
Cu el acest cuțit:
Era pentru-un dușman menit -
Ce dulce gând era!

Și-acum... acum e de prisos!
Și-ncet cu-ncetul desfăcut
Din pumnul strâns vârtos,
Spre-adâncuri, vâjâind în jos,
Cuțitul a căzut!

Tovarăș, drag! de patruzeci
De ani, ai fost viața lui!
Și-acum tu mort petreci -
Dar taina voastră-n veci de veci
La nimeni n-o s-o spui!

Bătrânul s-a nălțat apoi,
Spre deal ca un copil privind;
Ah, dealuri scumpe, voi!
Bieți ochii, slabi și numai doi
Puține zări cuprind!

Cărarea asta, o știa,
Și colo stânca de-adăpost
Pe ploaie-n vremea grea
Și parc-același vânt bătea,
Și toate cum au fost!

E sat dincolo - drum umblat
Și dealul mic, ușor să-l sui -
Aici l-a legănat
Măicuța lui, și-aici în sat
Sunt morți părinții lui!

Măcar din deal, așa ca-n zbor,
S-arunce ochii-n jos spre văi,
Spre sat, spre casa lor!
Vor fi bătrâni, ei poate mor.
Și-atunci erau flăcăi!

Dar nu... în sat el ce-ar căta!

El știe tot ce-ar mai fi vrut
Să știe-n viața sa
Sunt morți ai lui! El - un pierdut
Mai bine-i poate-așa!

Și parcă neștiind nicicum,
Prin iarba el și-a pipăit
Toiagul său acum,
Și-apoi porni... pe-același drum
Pe carele-a venit!

Sosise noaptea. Din apus
Se răsfira fierbând un nor
De-un rece vânt adus.
Zburau țipând cucori pe sus
Cu glas tânguitor.

Mereu se depărta de sat
Bătrânul, slab cu ochii plini
De lacrimi și bănat -
Mergea de-un gând nebun purtat:
Să moară-ntre străini!